

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

Кравцов С.С.

(Донецький інститут туристичного бізнесу)

У статті розглянуто напрямки реалізації туристичної політики у сфері сільського зеленого туризму, першим етапом якої має стати формування концепції його державного регулювання.

В статье рассмотрены направления реализации туристической политики в сфере сельского зеленого туризма, первым этапом которой должно стать формирование концепции его государственного регулирования.

In the article directions of realization of a tourist policy in sphere of the rural green tourism are considered; the formation of the concept of its state regulation should become first stage.

Постановка проблеми. Наголосивши у Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм», що «основним пріоритетним напрямом державної політики у сфері туризму є розвиток сільського, екологічного (зеленого) туризму» [1], держава взяла на себе зобов'язання приділяти особливу увагу саме цьому виду туризму. Проте упродовж останніх трьох років роль державних інститутів в його регулюванні докорінно не змінилася. Місцеві органи влади не спроможні забезпечити дієву підтримку власникам агросадиб в розширенні їх діяльності через відсутність чіткої загальнодержавної політики у зазначеній сфері. Затверджений Кабінетом Міністрів України «План заходів щодо державної підтримки розвитку сільського туризму на 2006-2010 роки» [2] не реалізувався внаслідок недосконалості державного забезпечення діяльності. Розроблений та внесений на розгляд Проект Закону України «Про сільський зелений туризм» [3], спроможний дати деякі роз'яснення щодо ролі держави у

становленні цього виду туризму, залишається не затвердженим Верховною Радою України.

Актуальність теми. Важливість та своєчасність удосконалення державної політики у сфері сільського зеленого туризму обумовлена суспільної необхідністю – підвищенням інтересу до альтернативних форм відпочинку серед населення, і внаслідок цього збільшенням кількості садиб, що пропонують послуги сільського зеленого туризму [4,5]. В таких умовах державі відводиться роль творця відповідних засобів, які мають гарантувати становлення та подальше розповсюдження перспективного виду туризму.

Проблеми підвищення ролі держави в цьому процесі розглядали такі вчені як Ю.В. Алексєєва [6], Л.І. Давиденко [7], Є. Козловський [8], Н.Й. Коніщева [9], Х.І. Роглев [10], М. Товт [11] та інші. В їх роботах обґрунтовано необхідність посилення державного забезпечення туризму на загальнодержавному та місцевому рівні. Проте дослідження вказаної проблеми або обмежується окремими напрямками державної політики, або не враховує властивості кожного виду туризму.

Виходячи з цього **метою дослідження** постає формування системи поглядів на роль держави у сфері сільського зеленого туризму, тобто концепції його регулювання.

Досягнення мети дослідження обумовило розв'язання таких **завдань**:

обґрунтування необхідності формування туристичної політики у сфері сільського зеленого туризму;

розробка концептуальної системи управління його розвитком.

Об'єктом дослідження є державне регулювання сільського зеленого туризму, а **предметом** – формування системи поглядів щодо його регулювання.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на законодавче закріплення провідної ролі сільського зеленого туризму, реалізація цього положення на рівні регіонів зіштовхується з інертністю місцевих державних адміністрацій й органів місцевого самоврядування в питаннях розробки стратегії й тактики розвитку цього виду туризму, які обґрунтовують це незначною часткою

сільського зеленого туризму в створенні валового національного продукту. Однак, ефективна туристична політика здатна стати важливим фактором у забезпеченні стійкого розвитку туризму; має сформулювати ясне подання про напрямки становлення сільського туризму в довгостроковій перспективі, підвищенні його ролі в соціально-економічному розвитку регіонів.

Важливо мати на увазі, що державна політика в сфері сільського зеленого туризму повинна зачіпати всі щоденні технологічні операції – такі як маркетинг, операції з підвищення його привабливості, програми прийому відвідувача. Загальні риси формальної туристичної політики представлені на рис. 1.

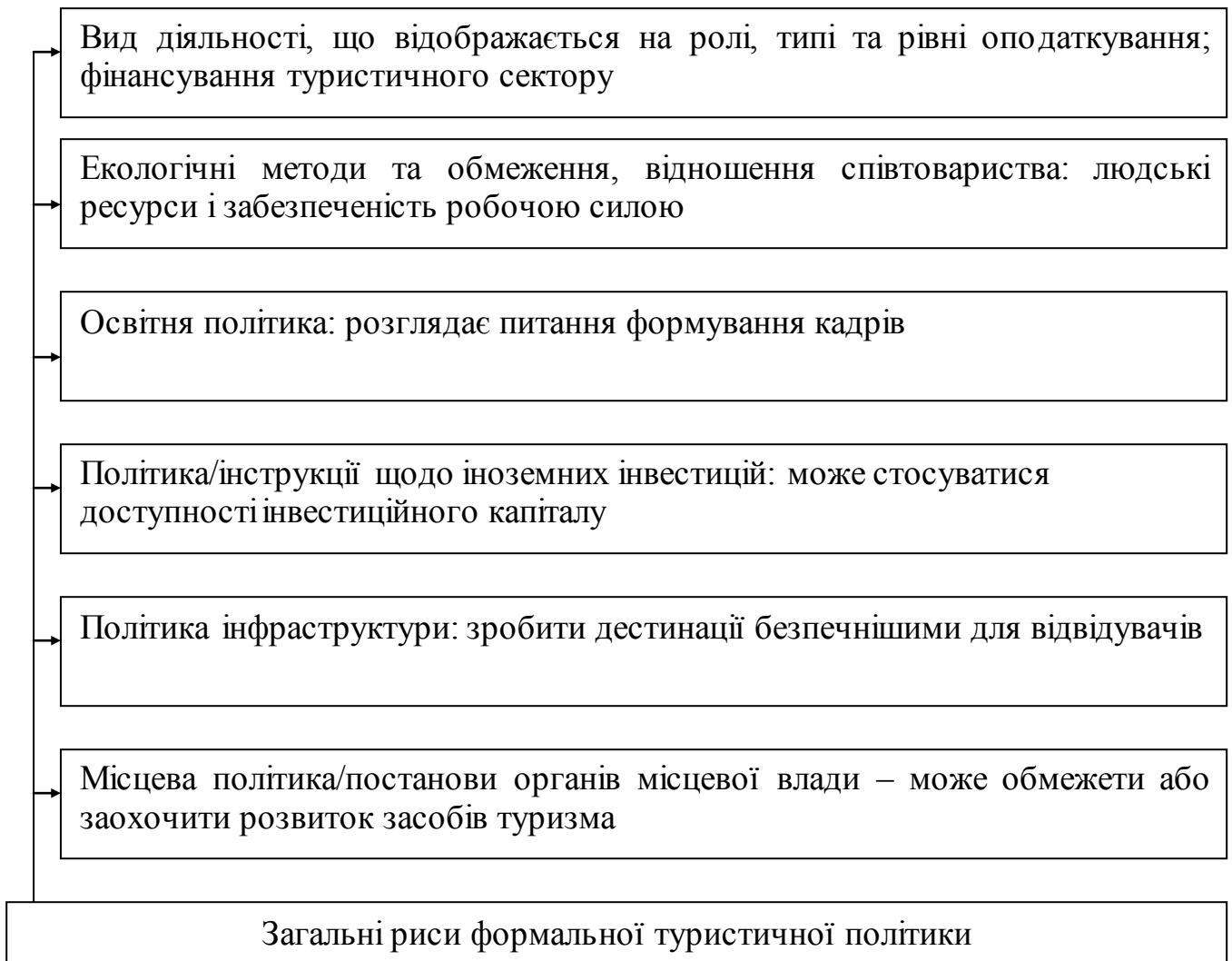

Рис. 1. Загальні риси формальної туристичної політики у сфері сільського зеленого туризму

У більш визначених строках туристична політика повинна виконувати наступні функції:

викладати дії й поведінку, які є прийнятними;

забезпечувати загальне керівництво для всіх зацікавлених осіб туризму в межах призначення;

полегшувати узгодженість навколо певного бачення, стратегій і цілей для даного призначення;

бути основою для суспільних і приватних обговорень ролі туристичного сектора і його внесків в економіку й суспільству взагалі;

дозволяти туризму ефективніше взаємодіяти з іншими секторами економіки.

Таким чином, існує діапазон соціальної, економічної, юридичної й технологічної політики, що стосується обігу, привабливості, конкурентоспроможності і стабільності суб'єктів діяльності в сфері сільського зеленого туризму, що перебувають під контролем туристичного сектора (такі як якість послуг, правова гарантія, маркетингова політика).

Визначення концепції державного регулювання сільського зеленого туризму – перший крок у процесі формування туристичної політики. Незважаючи на її важливість, ця фаза часто пропускається або неявно передбачається. У результаті складається неправильне сприйняття серед підприємців і чиновників у сфері туризму щодо природи й структури діяльності суб'єктів агротуристической діяльності. Наслідки цієї невідповідності виражаються в тому, що наступні управлінські процеси часто зосереджують на розбіжних компонентах системи сільського туризму. Найсерйозніший аспект цього явища – те, що залучені суб'єкти управління можливо не визнають ці розходження й припускають, що інші суб'єкти розглядають систему туризму в манері, сумісної з їхнім власним сприйняттям.

З метою подолання зазначеної невідповідності необхідно розробити єдину концепцію управління сільським туризмом. На рис. 2 представлена така концепція виходячи із процесів, діяльності й потоків у сільському туризмі.

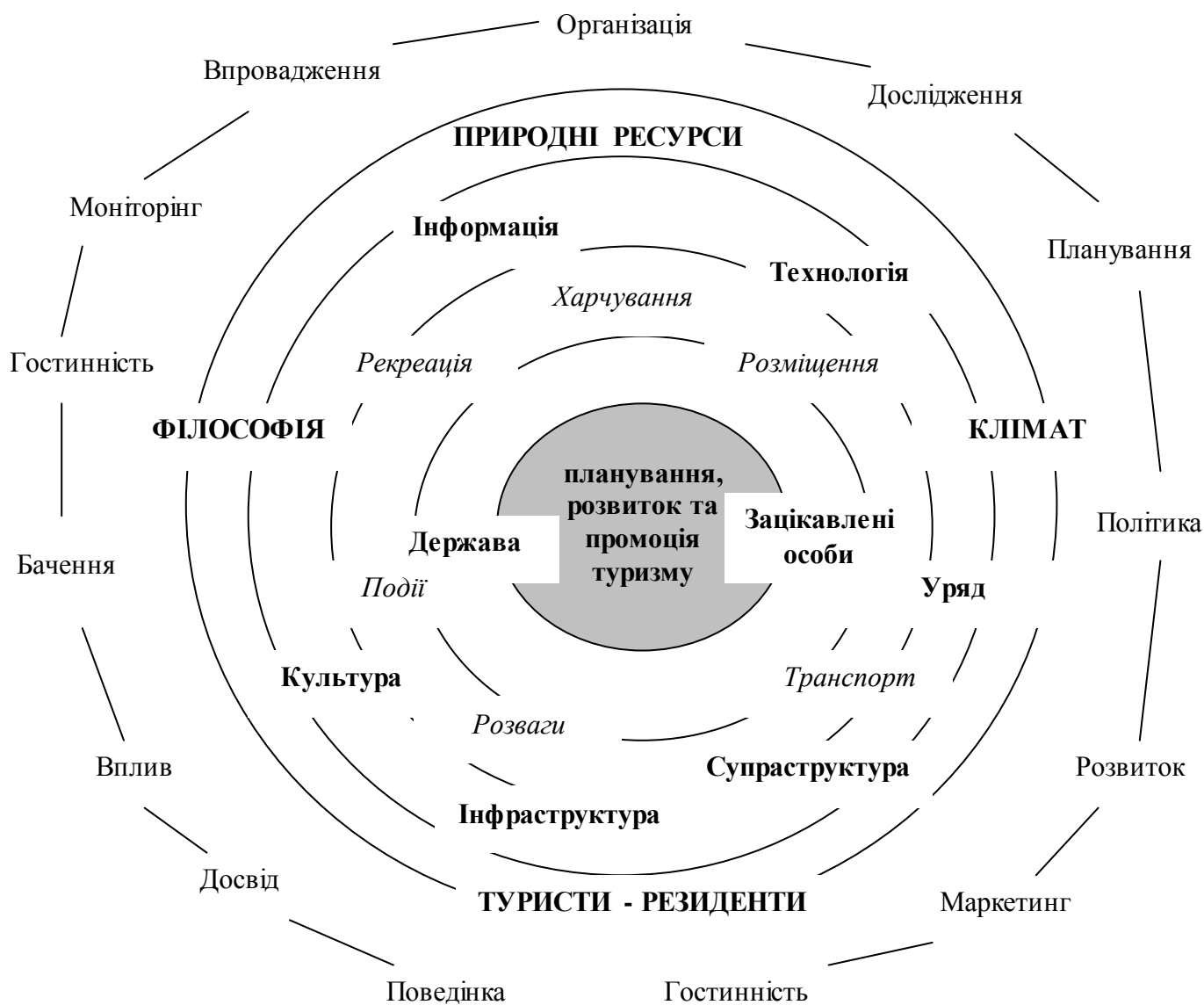

Рис. 2. Концептуальна система управління сільським зеленим туризмом

Точки дотику між елементами системи сільського зеленого туризму дозволяють визначити наслідку ухвалених управлінських рішень. Ядром системи є планування, розвиток і просування суб'єктів туристичної діяльності з боку держави в рамках реалізації державної політики.

Серед напрямів державного регулювання сільського зеленого туризму заслуговує на увагу розширення повноважень органів місцевого самоврядування в регулюванні дослідженого виду туризму. Перш за все необхідно врегулювати питання власності на об'єкти, що представляють туристичний інтерес, які знаходяться на території сіл чи селищ, але не належать до комунальної власності громади. Досвід села Перелесне та селища міського

типу Гольма Донецької області доводить доцільність розробки механізмів взаємодії відомств та органів місцевого самоврядування у питаннях спільного користування такими об'єктами [12]. Одним з можливих шляхів розв'язання цієї проблеми може бути передача зазначених об'єктів місцевим громадам за результатом визнання необхідності у цьому спеціально створеною комісією.

Виділення трьох компонентів системи сільського туризму звертає до філософського пояснення туризму, формулювання бачення сільського туризму, і визначення його цілей й обмежень. Увага тут зосереджує на проблемах відносно процесах, залучених у визначення цього змісту. По-перше, тому що в специфікації цих компонентів є свої призначення, які іноді йдуть поза системи туризму. По-друге, у той час як широкий діапазон входів повинен бути розшуканий, і реалізований, ціль процесу – не обов'язкове узгодження, тому що високий рівень узгодження з такого широкого діапазону входів рідко досягається. Швидше за все, що буде потрібно ряд ясних заяв, що відображають бажання зацікавлених осіб у той же самий, які мають бути реалістичними й здатними до виконання. Нарешті, повинна бути ясна прихильність цим заявам як підстава для вироблення тактики всіма порушеними протягом тривалого періоду часу. У той же час, ці заяви повинні бути розглядатися періодично, щоб оцінити їхню тривалу доречність, але такий огляд не повинен відбуватися занадто часто.

Висновки. Таким чином, важливість реалізації розробленої концепції складається у визначенні кола зацікавлених осіб у системі туризму й тим самим формуванні окремої структури. Прикладом ефективною туристичної політики є правове закріплення за органами місцевого самоврядування організаційних та контролюючих функцій у сфері сільського зеленого туризму: реєстрація та відстеження діяльності агросадиб, контроль якості надаваних ними послуг. Зазначені функції можуть бути частково делеговані громадській організації, ефективність діяльності яких доводить закордонний досвід. Закріплення цих завдань за обраною державою громадською установою дозволить створити в Україні ефективну систему організації та промоції діяльності розрізнених

осередків сільського зеленого туризму без залучення значних фінансових ресурсів з боку держави.

Ця схема являє собою модель, що могла б бути корисної як основна концептуальна основа, щоб допомогти визначити систему туризму. Вона розглядає систему туризму, як побудовану із двох головних компонентів, операційних секторів й організацій планування/каталізатора. Вони у свою чергу містять різні субкомпоненти, які формують підставу для ідентифікації й класифікації окремих організацій і зацікавлених осіб, які становлять дану систему туризму. Важливо те, що кожна область розвиває модель своєї структури й що це повинне ідентифікувати свої зацікавлені особи в напрямки, які є загальноприйнятими для зацікавлених осіб. Погоджений варіант концепції може стати постійною системою поглядів для обговорення й ухвалення рішення.

Література

1. О внесении изменений в Закон Украины "О туризм": Закон Украины от 18.11.2003 г. № 1282-IV // Ведомости Верховной Рады Украины. – 2004. – № 13. – Ст. 180. – С. 434–478.
2. План заходів щодо державної підтримки розвитку сільського туризму на 2006-2010 роки: Розпорядження Кабінету міністрів України від 03.07.2006 № 373-р. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=373-2006-%F0&c=1#Current>
3. Про сільський зелений туризм: Проект Закону України від 12.04.2007 р. № 3467. – Режим доступу – http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=30022
4. Українське село запрошує: Каталог // Туризм сільський зелений. – 2000. – №1. – 32 с.
5. Українське село запрошує: Каталог // Туризм сільський зелений. – 2007. – №1. – 64 с.
6. Алексеева Ю. Державне регулювання соціального туризму в Україні // Зб. наук. пр. НАДУ. – К.: НАДУ, 2004. – Вип. 1. – С. 182-191.
7. Близнюк А.М., Коніщева Н.Й, Давиденко Л.І. Координація дій місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері туризму на обласному рівні // Вісник ДІТБ. – 2005. – №9. – С. 8–15.
8. Козловський Є. Організаційно-правові засади управління туристичною галуззю // Вісник Національної академії державного управління. – 2005 – №1. – С.400–406.

9. Коніщева Н.Й. Удосконалення системи державного регулювання та управління розвитком туризму в Донецькій області // Вісник ДІТБ. – 2006. – №10. – С. 30–37.
10. Роглев Х.Й. Сільський туризм – перспективний напрямок розвитку туристичної індустрії України // Туризм: теорія і практика. – 2005. – №1. – С.15–21.
11. Товт М. Сільський туризм. Як регулюється він // Віче. – № 3 (132), – 2003, – С. 68–73.
12. Кравцов С.С. Роль органів місцевого самоуправління в розвитку сільського зеленого туризму // Збірник наукових праць ДонДУУ: "Удосконалення механізму державного управління розвитком ЗЕД". Серія "Державне управління". Т. VIII. Вип. 81. - Донецьк: ДонДУУ, 2007. - С. 278–289.